

Novi pokušaj da se okončaju jezični prijepori

Uvod u javnu raspravu napunio je dvoranu Državnog arhiva do posljednjeg mjesta - iako je dio javnosti očekivao da će ovim prijedlogom jednom za svagda biti propisan jedan određen način pisanja, pravopis ostavlja dvojnosti

ZAGREB- Uvertira u javnu raspravu o novom hrvatskom pravopisu, koja se danas na internetskoj stranici Jezik.hr otvara za sve govornike hrvatskoga jezika, a napose za jezikoslovce, bilo je jučerašnje predstavljanje promjena koje taj pravopis uvodi, s nakanom da riješi dosadašnje dvojbe i nesigurnosti. Predstavljanje, što ga je u Državnom arhivu priredio Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, dupkom je ispunilo veliku dvoranu, a izlagači su se fokusirali na dosad najproblematičnija pravopisna rješenja, ona zbog kojih se s negodovanjem govorilo u medijima i javnosti uopće: treba li se pisati greška ili grješka, zadatci ili zadaci, bregovi ili brjegovi...

Obrazloživši da su se u prijedlogu novog - besplatnog i javno dostupnog (na internetu) - jedinstvenog hrvatskog pravopisa vodili načelom sistematičnosti (što vodi prema logičnosti i jednostavnosti), ali i načelom pisane prakse (čime se uvažavaju sklonosti i navike govornika), jezikoslovci su predstavili pozamašan niz pravila - koja su, učinilo nam se, prilično "demokratska". Dok je dio javnosti očekivao da će ovime jednom za svagda biti propisana jedan određen način pisanja (bregovi ili brjegovi), pravopis ostavlja dvojnosti. Na primjer, preporuka je da se zadatak u množini piše zadatci (dakle, t ne ispada), ali nije pogrešno napisati "zadaci". To vrijedi i za nedostatak - nedostatci ili

nedostaci, dohodak - dohodci ili dohoci, desetak - desetci ili deseci, dobitak - dobitci ili dobici, dovršetak - dovršetci ili dovršeci...

Dvojbe su uklonjene u dvosložnim oblicima množine imenica muškog roda koje završavaju na -dak, -tak, -dac i -tac te ženskog koji završavaju na -tka: umjesto "hici", "leci", "meci" i "kuci" (prema hitac, letak, metak i kutak) pisat će se hitci, letci, metci i kutci - ponovo zbog načela potvrđenosti u uporabi. Isti je taj razlog presudio u odluci da se krjepost, grješka, pogrješka, strjelica i vrjedniji pišu tako, s kratkim refleksom dvo-glasnika ie "je", a ne "e".

Također, i dalje je pravilno pisati "brježuljak" i "brjegovi", dok se sve riječi s korijenom grijeh mogu pisati dvojako: grešnica i grješnica, bezgrešan i bezgrješan. Goranka Blagus Bartolec objasnila je da je ova druga verzija (s "je") "amnestirana" u ime tradicije. I dalje ostaje pravilno "sprečavati" i "sprječavati".

Novi pravopis, čija je radna inačica dovršena na Međunarodni dan materinskoga jezika 21. veljače 2013. godine, a koji će biti dovršen prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju, sugerira i ovakvo pisanje: hevimetalac, fengšui, baka-servis, satdva (crtica bez razmaka uspostavlja odnos između jednorječnih sadržaja), pola sata - sat (crtica s razmacima spaja višerječne sadržaje, ili jednorječne s višerječnim).

Željko Jozić, voditelj radne skupine za izradu Hrvatskoga pravopisa i ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje najavio da će se iduće veliko javno predstavljanje pravopisa održati sredinom svibnja, nakon okončanja javne rasprave. **Maja HRGOVIĆ**